

Lausunto Vaalan eläinlääkintätilasta

OULYMP 29.09.2022 § 86
1244/00.00.01.00/2022

Valmistelijat

eläinlääkäri Matleena Hietala puh. 0400 855 900, eläinlääkärin avustaja Noora Juutilainen puh. 040 182 7555, johtava eläinlääkäri Aino-Sofia Riepula puh. 040 351 0498 ja ympäristöjohtaja Jarmo Kelloniemi, puh. 0400 433 998

Ympäristöjohtaja Jarmo Kelloniemi tapasi Vaalan kunnan viranhaltijoista kunnanjohtaja Miira Raiskilan ja vs teknisen johtajan Pentti Väänänen 8.12.2021. Oulunkaaren ympäristöpalveluiden ja Vaalan kunnan ajankohtaisista asioista keskusteltaessa sivuttiin Vaalan eläinlääkintätilan ahtautta ja epäkäytännöllisyyttä. Vaalan kunnan viranhaltijoiden näkemys oli, että jollain aikavälillä kyseinen tila joudutaan korvaamaan muilla tiloilla. Pentti Väänänen pyysi eläinlääkinnän tilantarpeesta tietoja Oulunkaaren ympäristöpalveluilta.

Oulunkaaren ympäristöpalveluissa pidettiin sisäinen palaveri Vaalan eläinlääkinnän tilantarpeista 5.1.2022, jossa olivat mukana eläinlääkäri Matleena Hietala, eläinlääkärin avustaja Noora Juutilainen, johtava eläinlääkäri Aino-Sofia Riepula ja ympäristöjohtaja Jarmo Kelloniemi. Muistioon kirjattiin tarvittavat tilat ja niiden koko sekä tilojen tarvitsema LVI-tekniikka. Muistioon kirjattiin myös nykyisen tilan tiedot. Kyseinen muistio lähetettiin ympäristöjohtajan toimesta Vaalan kuntaan Pentti Väänäselle 12.1.2022. Nykyinen tila käsittää noin 40 m² eläinlääkintätilan sekä tilasta erillisen lämpimän autotallin. Nykyisessä tilan suurin huone on toimenpidehuone, joka käsittää noin puolet koko tilan pinta-alasta. Tällä hetkellä kaikki toimenpiteet, välinehuollot sekä henkilökunnan kahvi- ja lounastauot tapahtuvat toimenpidehuoneessa. Toimenpidehuoneen lisäksi tilassa ovat pieni toimisto, pieni komero lääkkeille, pieni varastotila, tuulikaappi, WC ja suihku sekä siivouskomero. Nykyisestä tilasta on kuvakollaasi lausunnon liitteenä. Arvio tarvittavista tiloista on yhteensä noin 80 m² ja sen lisäksi lämmin autotalli. Tarvittavat tilat ovat toimenpidehuone, leikkaushuone, laboratorio-/välinehuoltotila, varasto, odotustila/aula, toimisto- ja sosiaalitilat sekä siivouskomero. Sosiaalitilojen tulisi sisältää taukotilan, keittiönurkkauksen, makuunurkkauksen sekä vessan ja suihkun.

Vaala kartoitti Oulunkaaren ympäristöpalveluilta saamien tilantarvetietojen perusteella olemassa olevia tiloja ja uusia tiloja. Kartoituksen perusteella todennäköisimmäksi vaihtoehdoksi valikoitui uudet tilat konttimoduuliratkaisulla, joista Vaala pyysi tarjoukset kolmelta eri toimijalta. Pentti Väänänen pyysi 11.5.2022 kommentteja kolmesta konttimoduulivaihtoehdosta. Oulunkaaren ympäristöpalveluissa pidettiin palaveri 2.6.2022 eläinlääkintätilan vaihtoehdojen läpikäynnistä, johon osallistuivat eläinlääkäri Matleena Hietala, eläinlääkärin avustaja Noora Juutilainen, johtava eläinlääkäri Aino-Sofia Riepula ja ympäristöjohtaja Jarmo Kelloniemi. Pentti Väänäselle toimitettiin kommentit vaihtoehdoista. Kaksi vaihtoehdoista olivat hyviä ja käytännöllisiä. Paras vaihtoehdoista tarvitsisi hieman huonejärjestyksen muuttamista ja toiseksi paras vaihtoehdoista tarvitsisi tarkempaa tietoa ovien ja ikkunoiden paikoista. Kolmas vaihtoehdoista olisi tarvinnut paljon muutoksia, jotta siitä olisi saatu käytännöllinen tila eläinlääkinnän tarpeisiin.

Ympäristöjohtajan aloitteesta pidettiin palaveri Vaalan viranhaltijoiden ja Oulunkaaren ympäristöpalvelujen välillä 20.9.2022, jossa tarkoituksena oli käydä läpi suunnitelmien etenemistä. Paikalla Vaalassa pidetyssä palaverissa olivat tekninen johtaja Matti Kaikkonen, rakennusmestari Pentti Väänänen, eläinlääkäri Matleena Hietala, eläinlääkärin avustaja Noora Juutilainen ja ympäristöjohtaja Jarmo Kelloniemi. Palaverissa käytiin läpi nykyisen eläinlääkinnän toimintaa nykyisissä tiloissa ja eläinlääkinnän tulevaisuudennäkymiä Vaalan ja Utajärven alueella. Vaalan viranhaltijat aikoivat päivittää tarjouksen ja viedä uutta eläinlääkintätilaa koskevan asian kunnanhallituksen käsiteltäväksi. Käsittelyä varten Vaala pyysi lausuntoa Oulunkaaren ympäristöpalveluilta Vaalan eläinlääkintätilasta.

Oulunkaaren ympäristölautakunta vastaa lin, Vaalan ja Utajärven kunnan sekä Pudasjärven kaupungin eläinlääkintähuollon palveluiden järjestämisestä alueelleen. Oulunkaaren ympäristölautakunta johtaa ja kehittää alaistaan toimialaa ja vastaa palvelujen tuloksellisesta järjestämisestä.

Valmistelijoiden esitys Oulunkaaren ympäristölautakunta lausuu Vaalan eläinlääkintätilasta Vaalan kunnalle seuraavasti. Lautakunta pitää tärkeänä, että uuden eläinlääkintätilan selvitystyötä on tehty nykyisen eläinlääkintätilan ahtauden vuoksi. Ahtauden vuoksi Vaalan eläinlääkintätilan kapasiteetti on rajallinen potilaiden vastaanottamiseen ja toimenpiteiden tekemisiin nykyisilläkin resursseilla.

Eläinlääkintätilassa ei ole odotustilaa, joten asiakkaat joutuvat odottamaan vuoroaan ulkona. Jos seuraava asiakas tulee suoraan sisään edellisen toimenpiteen tai asiakaskommunikaation ollessa kesken, toimenpiteen suorittaminen häiriintyy tai salassapitovelvollisuus rikkoutuu. Eläinlääkintätilassa ei ole mahdollista potilaiden toimenpiteiden porrastaminen odotustilan puutteen vuoksi. Yhden eläimen toimenpide täytyy tehdä kerralla loppuun toimenpidevälineiden puhdistusta myöten, sillä kaikki toimenpiteet ja työt tehdään samassa tilassa.

Näytteiden käsitteleminen vaatii äänekkäiden laitteiden käyttämistä, joka vaikeuttaa asiakkaan kanssa keskustelua ja saattaa pelästyttää eläinpotilaan, jolloin potilaan käsittely muuttuu vaikeammaksi. Anestesiasta heräilevän potilaan pitää antaa herätä kokonaan ennen kuin voi ottaa seuraavan potilaan sisään. Tämä hidastaa huomattavasti työskentelyä. Hoitajatoimenpiteet eivät ole mahdollisia, koska ei ole tilaa. Hoitajatoimenpiteitä ovat esimerkiksi: kynsienleikkaus, osa verikokeista ja tikkien poisto. Huoneen hygieniataso ei ole hyvä, koska siellä tapahtuu kaikki eläinlääkintätilassa tehtävät työt, minkä vuoksi tilassa tehdään vain tiettyjä leikkauksia.

Nykyisessä eläinlääkintätilassa on säilytystilaa vähän. Tavaraa säilytetään kaappien alla ja päällä, jolloin henkilökunta joutuu paljon kyykkimään ja kiipeilemään. Siivoojat pystyvät siivoamaan vain vapaat pinnat, joten likaa ja pölyä kertyy joka paikkaan. Kaapit ovat liian täynnä tavaraa, minkä vuoksi joudutaan tekemään turhaa työtä tavaroiden siirtelemiseksi, jotta oikeat tavarat saadaan esille toimenpidettä varten. Henkilökunnan eväät ja kahvit ovat samoissa kaapeissa, joissa säilytetään myös desinfiointiaineita, lääkkeitä sekä erilaisia näytteitä. Osa kyseisistä aineista ovat myrkyllisiä. Henkilökunnan ruokailuastiat ovat samassa kaapissa, jossa kuivatetaan myös instrumentteja, välineitä, virtsa- ja ulostenäyteastioita.

Vaalan eläinlääkintätilassa on laskutilaa vähän, koska tasoilla joudutaan säilytystilojen vähäisyyden vuoksi säilyttämään tavaroita. Henkilökunta joutuu siirtämään tavaroita edestakaisin, jotta he voivat tehdä työnsä. Kahvinkeitin ja mikro ovat laboratoriolaitteiden alla, mikä ei ole hygieenistä. Välinehuoltoa on

hankala ja välillä jopa mahdoton tehdä ennen kuin kaikki asiakkaat ovat käyneet eikä pöytätaasoja tarvita enää potilaiden hoidossa.

Eläinlääkintätilassa ovat ahtaat kulkuväylät. Kompastumisia sattuu paljon, koska kulkureiteillä täytyy säilyttää tippatelinetä, satulatuolia ja siirrettävää pöytää. Törmäilyjä sattuu työkavereiden sekä asiakkaiden kanssa, koska väistäminen on hankalaa ahtaassa tilassa. Tiloihin ei sovi pakastinta, jossa kuolleet eläimet voisi säilyttää tuhkausta varten, joten tuhkauspalvelun käyttö ei ole tällä hetkellä mahdollista Vaalan vastaanotolla. Tiloihin ei mahdu riskijäte-/lääkejäteastioita, minkä vuoksi lääkkeiden hävitystä ei voida tehdä lääkitsemislain (387/2014, 14 §) mukaan. Myös erillinen toimisto on ahdas. Toimistoon ei sovi kuin yksi tietokone, jolloin avustaja ei voi tehdä omalla tietokoneella paperitöitä Vaalassa olon aikana. Tulostin-/kopiokoneen yksinkertaiset huoltotoimenpiteet (paperin lisäys, paperin jumiutuminen) vaativat kaikkien toimistokalusteiden siirron pois toimistosta

Tuulikaappi on vaarallinen. Kaksi asiakasta on kaatunut sen portaassa, joista toinen joutui käymään lääkärissä. Tukkutilauksia ei voida toimittaa vastaanotolle, koska tilaukset ovat suuria ja toimitetaan rullakoissa, joita ei pysty tuomaan sisälle asti kynnysten takia. Eläinlääkinnän henkilöstö joutuu kantamaan isoja laatikoita ulkoa eteisen läpi. Tukkutilaukset toimitetaan eläinlääkintätilasta erillään olevaan autotalliin, josta eläinlääkinnän henkilöstö kantaa ne vastaanottotiloihin. Tukkutilauksessa voi olla kerrallaan 10-20 isoa laatikkoa. Laatikoiden kantaminen on erityisesti talvella työturvallisuusriski.

Pyykinpesukone sijaitsee siivouskomerossa, jossa ei ole tilaa pyykkien kuivaamiselle. Pyykit kuivataan telineellä suihkutilassa ja isot pyykit toimenpidehuoneessa oven karmeilla. Vessa ja suihkutilassa pestään tuotantoeläinvälineitä sekä navettasaappaita.

Taukotilaa, joka voisi samalla toimia sijaisen huoneena, ei ole Vaalan eläinlääkintätilassa. Sijaisia varten Oulunkaaren ympäristöpalvelut on joutunut vuokraamaan kalustetun asunnon sijaiselle pidempien sijaisuukisen ajalle. Henkilökunta syö eväät ja pitää tauot toimenpidehuoneessa. Oulunkaaren ympäristöpalvelujen muilla vastaanotoilla on sijaisen huone, joka toimii myös taukokuoneena. Kyseistä tilaa käyttävät myös päivystävä eläinlääkäri ja avustaja.

Vaalan eläinlääkintätilan edellinen työpaikkaselvitys on tehty 27.10.2020. Työpaikkaselvityksen teki työterveyshoitaja Liisa Karjalainen ja paikalla olivat eläinlääkäri Matleena Hietala ja eläinlääkäriin avustaja Noora Juutilainen. Työterveyshoitaja teki työpaikkaselvityksen haastatteleamalla ja havainnoimalla. Työpaikkaselvityksen mukaan tilat ovat ahtaat ja epäkäytännölliset. Selvityksessä todetaan seuraavaa: *“Asiakkaiden odotustila ja potilaiden ”heräämistila” puuttuvat kokonaan. Wc/suihkutila toimii henkilökunnan ja asiakkaiden yhteiskäytössä sekä välineistön huolto tilana. Varasto- ja säilytystilaa vähän, tämän myötä myös laskutilaa vähän. Sosiaalitulat puuttuvat myös kokonaan.”* *“Eläinlääkäriin virka-aika 8-16. Päivystystä yksi arki-ilta viikossa ja yksi viikonloppu kuukaudessa. Ylitöitä tulee paljon.”* *“Vastaanottotilat voivat aiheuttaa vaaratilanteita. Toimistotilassa ei ole hätä-/varapoistumistietä. Myöskään toimenpidehuoneesta ei pääse poistumaan kuin yhdeltä suunnalta. Tilat ahtaat ja esteettömyys ei aina toteudu, varsinkin lattialla hoidettaessa. Vaaratilanteita voivat aiheuttaa sekä ihmiset että eläimet.”* Työpaikkaselvityksen suosituksena ja toimenpiteenä todetaan: *“Ergonomia-asioiden huomioiminen viimeistään eläinlääkäriin uusissa vastaanottotiloissa kalusteiden ja tilojen osalta.”*

Lautakunta seuraa, että toimialan palvelut tuotetaan yhteistoimintasopimuksen piirissä oleviin kuntiin laadultaan ja sisällöltään mahdollisimman tasapuolisesti. Tällä hetkellä lin ja Pudasjärven tilat täyttävät valtakunnallisen eläinlääkintähuoltosuunnitelman eläinlääkintätiloja koskevat vaatimukset, mutta Vaalan eläinlääkintätilassa nämä vaatimukset eivät täyty. Valtakunnallisen eläinlääkintähuoltosuunnitelman eläinlääkintätilojen vaatimuksena on, että tarvittaviin toimitiloihin kuuluvat vastaanottotilat sekä toimistohuoneet, lämpimät autotallit ja riittävät varastotilat. Tällä hetkellä Vaalan eläinlääkintätilassa ei ole riittävästi varastotilaa. Lisäksi vaatimuksena ovat asianmukaiset pesu- ja kuivaustilat instrumenteille, suurillekin praktiikkavarusteille ja suojavaatteille, joita nykyisessä tilassa ei ole. Henkilökunnan sosiaaliset tilat peseytymis- ja lepotiloineen kuuluvat eläinlääkintähuollon valtakunnallisen suunnitelman mukaan jokaiseen toimipisteeseen. Eläinlääkintätiloista todetaan eläinlääkintähuollon valtakunnallisessa suunnitelmassa myös, että päivystäjän ja viransijaisen asumiseen soveltuvat asianmukaiset tilat järjestetään yhteistoiminta-alueella niihin toimipisteisiin, joista päivystystoimintaa harjoitetaan. Hyvin järjestetyt asuinolosuhteet parantavat myös sijaisten saatavuutta. Sijaiselle hankittu pitempiin sijaisuuksiin kalustettu asunto, josta vuokra noin 300 euroa kuukaudessa. Tällä hetkellä vuokraa on tarvinut maksaa ainoastaan sijaisuuksien tarvitsemalta ajalta. Eläinlääkinnän tiloista todetaan eläinlääkinnän valtakunnallisessa suunnitelmassa, jos tiloja käytetään pieneläinten vastaanottoon, tiloihin sisältyy odotushuone, riittävä määrä toimenpide- ja leikkaushuoneita sekä potilaiden pesuun soveltuvat tilat. Vaalassa kaikki tapahtuu tällä hetkellä toimenpidehuoneessa, koska muita tiloja eläinten vastaanottoon ja toimenpiteiden tekemiseen ei ole.

Oulunkaaren ympäristöpalvelujen eläinlääkinnän eteläisen alueen resurssit ovat tällä hetkellä työmäärään nähden alamittaiset, mutta eläinlääkintätila ei mahdollista nykyisellään toisen eläinlääkärin yhtä aikaista töissä oloa. Tällä hetkellä yksi eläinlääkärin avustaja on 60 prosenttia työajastaan Vaalassa, mutta tätäkään resurssia ei voida täysin hyödyntää tilojen ahtauden vuoksi.

Tuotantoeläintilojen määrä vähenee Oulunkaaren ympäristöpalvelujen alueella erityisesti pohjoisella alueella. Myös eteläisellä alueella tilojen määrä vähenee, mutta eläinmäärä samaan aikaan kasvaa jatkavilla tiloilla, joten tuotantoeläinten kokonaismäärä alueella ei ole pienentynyt. Päivystysten järjestämisen vuoksi Oulunkaaren ympäristöpalvelujen alueella tarvitaan nykyisten eläinlääkärivirat, joita on tällä hetkellä viisi täysaikaista ja yksi 50 prosentin virka. Päiväpraktiikan osalta painopiste siirtyy Oulunkaaren ympäristöpalvelujen alueella enemmän eteläiselle alueelle. Osa eteläiseen alueen suurelaintiloista käyttävät yksityistä eläinlääkäripalvelua, jos kyseiset tilat tai osa siirtyisivät tulevaisuudessa käyttämään kunnan palvelua, tarve eläinlääkäriresurssien siirtämiseen päiväpraktiikan osalta pohjoiselta alueelta eteläiselle alueelle olisi ilmeinen.

Pieneläinten määrä kasvaa koko Oulunkaaren ympäristöpalvelujen alueella, mikä lisää tarvetta paremmalle vastaanottotilalle eteläisellä alueella. Tällä hetkellä pieneläimiä hoidetaan Vaalassa nykyään selvästi aiempaa enemmän, joten vanhat tilat eivät palvele enää nykypäivän praktiikassa. Vaalan eläinlääkintätilaan on hankittu kahden viime vuonna lisää laitteistoa, jotka ovat mahdollistaneet monipuolisemman hoidon. Uusien laitteistojen ansiosta pieneläinpotilaita on tullut koko ajan lisää.

Pieneläinkäynneistä peritään klinikka- ja laitemaksuja, joilla katetaan eläinlääkintätilan, laitteistojen ja avustavan henkilökunnan kuluja. Pohjoisen alueen eläinlääkinnän tuloista 17 prosenttia on peräisin klinikka- ja laitemaksuista, kun vastaava luku on eteläisellä alueella viisi prosenttia. Suurin

osa eläinlääkinnän menoista katetaan jäsenkuntien maksamilla maksuosuuksilla. Pohjoisen alueen eläinlääkinnän menoista 70 prosenttia on lin kunnan ja Pudasjärven kaupungin kustantamiksi, kun taas eteläisellä alueella 95 prosenttia eläinlääkinnän kustannuksista on Vaalan ja Utajärven kustannettavana. Uusi eläinlääkintätila mahdollistaisi suuremman määrän pieneläintoimenpiteitä eteläisellä alueella, jonka seurauksena tulopuolella olisi mahdollista kehittyä monipuolisemmaksi lähemmäksi pohjoisen alueen tilannetta. Kolmas eläinlääkinnän tulovirrasta ovat aluehallintoviraston maksamat korvaukset eläinlääkärien tekemästä valvontatyöstä ja sen osuus eläinlääkinnän tuloista pohjoisella alueella on 13 prosenttia ja eteläisellä alueella yhden prosentin verran.

Vaalan uuden konttimoduuliratkasulla tehdyn eläinlääkintätilan kokonaiskustannukset Oulunkaaren ympäristöpalveluille olisivat noin 24 000 euroa vuodessa. Nykyinen eläinlääkintätila on pieni, mutta niin Vaalan kunnan Oulunkaaren ympäristöpalveluilta perimä vuokrakin. Tämän hetken vuokratkustannukset ovat 4 130 euroa vuodessa. Lisäkustannusta uudesta eläinlääkintätilasta tulisi 19 860 euroa vuodessa kustannuspaikalle 4306 (eläinlääkintä Vaala-Utajärvi). Nykyisen henkilöstöressurssin osalta pieneläinmäärän nostaminen olisi mahdollista 1,3-1,4 -kertaiseksi, joka toisi nykyisillä klinikka- ja laitemaksuilla noin 3 000 euroa lisää tuloja. Vaalan ja Utajärven kunnille jäävä lisäkustannus olisi 16 860 euroa vuodessa eli vajaa 8 500 euroa vuodessa kuntaa kohden.

Ympäristöjohtajan esitys

Ympäristölautakunta päättää

1. ottaa asian käsiteltäväksi esityslistan ulkopuolisena ja
2. hyväksyä valmistelijoiden esityksen sekä
3. päättää tarkastaa tämän pykälän heti kokouksessa.

Ympäristöjohtajan muutettu päätösesitys

Ympäristölautakunta päättää

1. ottaa asian käsiteltäväksi esityslistan ulkopuolisena,
2. siirtää asian käsittelyn ympäristöpalvelujen neuvottelukunnalle,
3. kutsua ympäristöpalvelujen neuvottelukunta koolle ja
4. päättää tarkastaa tämän pykälän heti kokouksessa.

Päätös

Ympäristölautakunta hyväksyi muutetun päätösesityksen yksimielisesti.